

УДК 328

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.31>

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНІЦІАТИВ У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Олександр Воевудський

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
кафедра політології, соціології та публічного управління
просп. Науки, 72, 49000, м. Дніпро, Україна*

Стаття присвячена дослідженню взаємодії державних та приватних ініціатив у контексті досягнення цілей сталого розвитку, що набуває дедалі більшої важливості у сучасному світі. У статті аналізуються виклики і перспективи такої співпраці, зосереджуючись на актуальних підходах до вирішення проблем сталого розвитку, що охоплюють економічні, соціальні та екологічні аспекти. Увагу зосереджено на основних труднощах, які виникають у процесі взаємодії державного та приватного секторів, таких як недоліки механізмів співпраці, відмінності в пріоритетах та обмеженість ресурсів. Ці фактори часто ускладнюють досягнення спільних цілей і потребують глибокого аналізу та вдосконалення існуючих підходів.

Незважаючи на наявність успішних прикладів, автор підкреслює, що взаємодія між державою і приватним сектором стикається з численними викликами. До них належать конфлікти інтересів через різні пріоритети, соціальні та екологічні ризики, а також інституційні та політичні бар'єри, що гальмують реалізацію спільних проєктів. Зазначені проблеми потребують подальшого дослідження та розробки ефективних стратегій для їх подолання.

У статті також запропоновано низку рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності взаємодії між державними та приватними ініціативами. Особливу увагу приділено необхідності створення гнучкіших регуляторних рамок, які б сприяли пришвидшенню процесу ухвалення рішень і зниженню бюрократичних бар'єрів.

Крім того, у статті підкреслюються перспективи розвитку нових форм співпраці між державою і приватним сектором, орієнтованих на досягнення цілей сталого розвитку. Зокрема, інноваційні підходи, такі як цифровізація, штучний інтелект і блокчейн, можуть стати важливими інструментами для покращення взаємодії і підвищення її ефективності. Важливою є також активна участь громадянського суспільства, яке може відігравати ключову роль у моніторингу реалізації проєктів та забезпеченні їх відповідності інтересам суспільства.

Ключові слова: сталий розвиток, державні ініціативи, приватні ініціативи, співпраця, виклики, перспективи, аналіз, синтез, порівняльний аналіз.

Постановка проблеми. Актуальність теми сталого розвитку з кожним роком зростає, оскільки виклики сучасного світу вимагають комплексного підходу до збереження природних ресурсів, забезпечення соціальної справедливості та економічної стабільності. У цьому контексті сталий розвиток став ключовою концепцією, яка визначає напрями розвитку суспільства та економіки на глобальному рівні.

Державні та приватні ініціативи відіграють вирішальну роль у досягненні цілей сталого розвитку. Державні органи розробляють нормативно-правову базу, забезпечують контроль та стимулюють реалізацію проєктів, спрямованих на сталий розвиток. У той же час, приватний сектор здійснює безпосереднє впровадження інноваційних рішень, розробляє новітні технології та забезпечує фінансування таких ініціатив. Співпраця між державними та приватними ініціативами є критично важливою для успішного досягнення цілей

сталого розвитку, однак вона стикається з численними викликами, серед яких відсутність чітких механізмів взаємодії, різні пріоритети та рівні відповідальності, а також обмеженість ресурсів. У зв'язку з цим, дослідження проблем взаємодії державних та приватних ініціатив у сфері сталого розвитку є надзвичайно актуальним та перспективним напрямом наукових досліджень, оскільки воно дозволяє виявити ключові проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення для підвищення ефективності спільних зусиль у досягненні цілей сталого розвитку.

Мета дослідження полягає у визначенні та обґрунтуванні основних аспектів взаємодії між державним і приватним секторами в контексті сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних дослідженнях, присвячених темі сталого розвитку та взаємодії державних і приватних ініціатив, значний внесок зробили як зарубіжні, так і українські науковці. Серед зарубіжних дослідників особливої уваги заслуговують роботи Сакса Д., Портера М., Карні М., Річардсона Б., Крейна А., Елкінгтона Дж. та Гарріса Дж. М. Їхні дослідження охоплюють різні аспекти співпраці між державним та приватним секторами, а також акцентують увагу на необхідності спільних зусиль у досягненні цілей сталого розвитку. Водночас, українські науковці також активно працюють у цій сфері. Зокрема, дослідження Товкун І. М., Прокопенка С. В., Островської Е. М., Заблоцької Р. В., Кравчук О. А., Гончаренка О. С. та Ковальчук Л. М. зосереджуються на специфіці взаємодії держави та бізнесу в Україні, аналізуючи виклики та перспективи розвитку таких ініціатив у національному контексті.

Методи дослідження. У дослідженні використано комплекс теоретичних методів, зокрема, застосовано методи аналізу та синтезу, які дозволяють систематизувати наукові знання та виявити ключові закономірності у співпраці між державними та приватними секторами. Також було використано методи індукції та дедукції для формування висновків щодо тенденцій у розвитку співпраці між державними і приватними ініціативами. Окрім зазначених методів було застосовано порівняльний аналіз, що дозволив систематизувати наукові знання, узагальнити висновки, та зіставити підходи до сталого розвитку в різних країнах.

Виклад основного матеріалу. Концепція сталого розвитку пройшла довгий етап становлення, і поступово переходить від дорадчо-рекомендаційних до нормативно-доктринальних засад. В її основі лежить ідея про те, що розвиток має задовольняти потреби нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Ця концепція передбачає збалансоване поєднання економічного зростання, соціальної справедливості та охорони довкілля, що дає змогу суспільству розвиватися гармонійно і на тривалу перспективу. Одним із ключових елементів сталого розвитку є Цілі сталого розвитку (далі ЦСР) ООН, що являють собою набір із 17 глобальних цілей, спрямованих на ліквідацію бідності, захист планети та забезпечення благополуччя для всіх [1]. Зазначені цілі включають такі складові як забезпечення якісної освіти, боротьба зі зміною клімату, забезпечення чистою водою і санітарією, а також досягнення гендерної рівності. Основні принципи сталого розвитку полягають в інтеграції економічних, соціальних та екологічних чинників у процес ухвалення рішень, забезпеченні довгострокової стабільності та створенні умов для рівного доступу до ресурсів.

Державні ініціативи відіграють важливу роль у досягненні цілей сталого розвитку. Державні політики та стратегії спрямовані на інтеграцію принципів сталого розвитку в різні сектори економіки та суспільства. Наприклад, багато країн ухвалюють національні стратегії сталого розвитку, які включають заходи зі зниження викидів парникових газів, підтримки відновлюваних джерел енергії, збереження біорізноманіття та управління

природними ресурсами. Важливим елементом державних ініціатив є регуляторна та законодавча база, яка встановлює норми та правила, що сприяють сталому розвитку. Законодавство може включати обов'язкові екологічні стандарти, податкові пільги для компаній, що впроваджують зелені технології, та інші заходи, спрямовані на стимулювання сталої поведінки в суспільстві та бізнесі [2]. Так, державні ініціативи створюють необхідні умови та стимули для просування сталого розвитку на всіх рівнях.

Не менш значущою є роль приватних ініціатив у процесі досягнення сталого розвитку. Корпоративна соціальна відповідальність і стійкість бізнесу стають важливими елементами стратегій сучасних компаній. КСВ передбачає добровільні дії компаній, спрямовані на поліпшення соціальних та екологічних умов у суспільстві. Компанії, які активно впроваджують принципи сталого розвитку у свою діяльність, можуть отримувати значні конкурентні переваги, як-от підвищення лояльності клієнтів, залучення інвесторів і поліпшення репутації. Ба більше, інновації та технології, що розробляються в приватному секторі, стають ключовими драйверами сталого розвитку. Приклади таких інновацій охоплюють розробки в галузі поновлюваних джерел енергії, створення екологічно чистих продуктів і послуг, впровадження кругової економіки та інші технології, що сприяють зниженню екологічного сліду і більш раціональному використанню ресурсів. Приватний сектор, таким чином, не тільки адаптується до змін у навколишньому середовищі та суспільних запитках, а й активно формує їх, створюючи нові стандарти сталого розвитку [3].

Взаємодія державних і приватних ініціатив є важливим елементом сучасного сталого розвитку, адже об'єднання зусиль держави та бізнесу дає змогу досягти більш ефективних і стійких результатів. Цей процес передбачає тісну співпрацю між різними секторами економіки, спрямовану на вирішення ключових соціальних, економічних та екологічних завдань. Основою для такої взаємодії служать різноманітні механізми, серед яких особливе місце посідають партнерства між державою і приватним сектором, відомі як Public-Private Partnerships (PPPs). PPPs є формою довгострокового співробітництва, за якої державні та приватні організації об'єднують ресурси і знання для реалізації спільних проєктів, спрямованих на досягнення суспільно значущих цілей. У рамках цих партнерств держава зазвичай надає правову та регуляторну підтримку, тоді як приватні компанії вкладають фінансові та технологічні ресурси, що сприяє ефективнішій реалізації проєктів [2].

Спільні проєкти та програми, що реалізуються через механізми PPP, включають широкий спектр ініціатив у різних галузях, таких як інфраструктура, охорона здоров'я, освіта та екологія. Ці проєкти можуть варіюватися від будівництва доріг і мостів до створення екологічно чистих технологій і впровадження інноваційних освітніх програм. Важливість таких партнерств полягає в тому, що вони дають змогу ефективно розподілити ризики між державним і приватним секторами, а також використовувати найкращі практики та інновації, що розробляються в приватних компаніях, для вирішення суспільних завдань. Наприклад, у сфері інфраструктури, де традиційно потрібні значні фінансові вкладення і довгострокові зобов'язання, участь приватного сектору через механізми PPP дає змогу прискорити реалізацію проєктів і забезпечити їхнє більш якісне виконання [4].

Ключові приклади успішної співпраці між державними та приватними ініціативами можна знайти в різних країнах і галузях. Наприклад, у Великій Британії, проєкт High Speed 1 (HS1), який представляє собою високошвидкісну залізничну лінію, було реалізовано в рамках PPP, що дало змогу залучити значні інвестиції та забезпечити якісне будівництво й експлуатацію залізниці. У сфері охорони здоров'я в Індії було реалізовано програму Rashtriya Swasthya Bima Yojana (RSBY), спрямовану на забезпечення страхування здоров'я для незаможних верств населення. Ця програма була здійснена через партнерство

між державою та приватними страховими компаніями, що дало змогу значно розширити доступ до медичних послуг для мільйонів людей [5].

Аналіз позитивних результатів і недоліків цих кейсів показує, що взаємодія державних і приватних ініціатив може призводити до значних покращень у суспільстві, однак також існують певні ризики та виклики. З одного боку, успішні проекти, що реалізуються через механізми PPP, демонструють можливість об'єднання ресурсів і знань для досягнення суспільно значущих цілей, що призводить до ефективнішої реалізації проектів і поліпшення якості життя населення. З іншого боку, недоліками таких партнерств можуть бути складнощі в управлінні та координації проектів, відмінності в цілях та інтересах учасників, а також можливі фінансові ризики, пов'язані з довгостроковими зобов'язаннями. Крім того, критики PPPs вказують на те, що в деяких випадках приватний сектор може ставити комерційні інтереси вище за суспільні, що може призводити до зниження якості послуг або збільшення вартості проектів.

Взаємодія між державним і приватним секторами відіграє ключову роль у досягненні сталого розвитку, однак вона стикається з численними викликами, що можуть ускладнювати успішну співпрацю. Економічні виклики є одними з найзначніших, оскільки вони зачіпають фундаментальні аспекти взаємовідносин між державними та приватними інтересами. Конфлікт інтересів між державним і приватним секторами виникає, коли цілі та пріоритети обох сторін суттєво різняться. Державні органи часто прагнуть довгострокових суспільних вигод, таких як поліпшення інфраструктури, захист довкілля та соціальна рівність. Водночас приватні компанії, як правило, орієнтовані на отримання прибутку та досягнення короткострокових фінансових результатів, що може призводити до конфліктів під час визначення пріоритетів і напрямів спільних проектів. Приватні інвестори можуть побоюватися невизначеності, пов'язаної з державними проектами, що може ускладнювати залучення капіталу та сповільнювати реалізацію спільних ініціатив [4].

Соціальні та екологічні виклики також становлять значні перешкоди для успішної взаємодії. Вплив спільних проектів на місцеві громади та екосистеми потребує особливої уваги, оскільки будь-яка зміна в навколишньому середовищі або соціально-економічній структурі може спричинити негативні наслідки для населення та природи [6]. Наприклад, будівництво великих інфраструктурних об'єктів може призвести до зміни ландшафту, порушення екосистем і вимушеного переселення місцевих жителів. Питання прозорості та відповідальності стають центральними в таких випадках, адже відсутність відкритого діалогу та чітких механізмів звітування може посилити невдоволення серед населення та викликати громадські протести. Часто недовіра до державно-приватних партнерств пов'язана з побоюваннями, що приватні компанії можуть зловживати своїм становищем на шкоду суспільним інтересам, що робить необхідним впровадження більш суворих стандартів прозорості та відповідальності.

Інституційні та політичні виклики додають додатковий рівень складності у взаємодії між державними та приватними ініціативами. Бюрократія та регуляторні бар'єри часто сповільнюють процеси ухвалення рішень та реалізації проектів, створюючи значні перешкоди на шляху до досягнення спільних цілей. Компанії можуть стикатися з надлишковими адміністративними процедурами, складними дозвільними системами та неефективними регуляторними рамками, що ускладнює і подовжує процес впровадження інновацій і технологій. Вплив політичних рішень на взаємодію також не слід недооцінювати, тому що політична нестабільність, зміна урядів і зміни в законодавстві можуть кардинально змінювати умови співпраці та створювати непередбачувані ризики для приватного сектору [6].

Незважаючи на безліч викликів, взаємодія між державою та приватним сектором має значні перспективи для розвитку. Потенційні можливості включають в себе нові напрямки для співпраці, які можуть виникати в результаті змін у глобальній економіці та суспільстві. Наприклад, зростаючий інтерес до сталого розвитку та зелених технологій відкриває нові горизонти для спільних ініціатив у галузі відновлюваних джерел енергії, управління відходами та екологічно чистих виробництв. Інноваційні рішення та підходи, як-от цифровізація, штучний інтелект і блокчейн, також можуть стати каталізаторами для поліпшення взаємодії та підвищення її ефективності [7].

Для того щоб подолати наявні бар'єри та покращити взаємодію, необхідні стратегічні заходи, спрямовані на підвищення ефективності співпраці. Серед таких стратегій можна виокремити створення більш гнучких та адаптивних регуляторних рамок, які б сприяли пришвидшенню процесу ухвалення рішень та зниженню бюрократичних бар'єрів. Крім того, важливо розвивати механізми публічного контролю та звітності, які забезпечать прозорість і підзвітність усіх учасників взаємодії, що потенційно може включати впровадження найкращих практик корпоративного управління та соціальних стандартів, а також розвиток партнерських програм, спрямованих на покращення комунікації та взаєморозуміння між державними та приватними організаціями. Також важливо розробляти нові форми партнерства, що враховують сучасні виклики та можливості, такі як партнерства, орієнтовані на сталий розвиток і соціальну відповідальність [8].

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що взаємодія державних і приватних ініціатив відіграє важливу роль у просуванні сталого розвитку, і за правильного підходу вона здатна забезпечити значні результати. Однак для досягнення максимальної ефективності необхідно враховувати безліч чинників, включно з політичними, економічними, соціальними та екологічними аспектами, а також активно розвивати співпрацю і взаєморозуміння між усіма учасниками процесу.

Проведене дослідження дало змогу виявити основні закономірності та тенденції, пов'язані з ефективністю такої взаємодії. Зокрема, було встановлено, що партнерства між державним і приватним секторами, засновані на чітко визначених цілях, збалансованому розподілі відповідальності та прозорості, мають значний потенціал для досягнення позитивних результатів. Найважливішим фактором, що сприяє успіху, є наявність адекватного регуляторного та інституціонального середовища, що підтримує взаємовигідне співробітництво та мінімізує ризики, пов'язані з конфліктом інтересів і фінансуванням.

Висновки щодо ефективності взаємодії державних і приватних ініціатив підкреслюють, що такі партнерства здатні суттєво прискорити реалізацію проектів, спрямованих на сталий розвиток. При цьому слід зазначити, що успіх залежить від безлічі факторів, включно з політичною волею, наявністю необхідних ресурсів, а також ступенем залученості всіх зацікавлених сторін. Дослідження також показало, що найефективніші форми взаємодії виникають у тих випадках, коли державні та приватні ініціативи доповнюють одна одну.

Практичні рекомендації, сформульовані на основі проведеного дослідження, адресовані політикам, представникам бізнесу та громадянського суспільства. Для політиків важливо зважати на необхідність розробки та впровадження більш гнучких і адаптивних політик, які б підтримували сталий розвиток і стимулювали приватні компанії до участі в таких ініціативах. Маєтсья на увазі надання податкових пільг, субсидій та інших економічних стимулів, які сприяють активній участі бізнесу в проєктах, спрямованих на досягнення ЦСР.

Представникам бізнесу рекомендується впроваджувати інноваційні технології, скорочувати вуглецевий слід, а також брати участь у соціальних програмах, спрямованих на

поліпшення якості життя місцевих громад. Зокрема, важливо розвивати вже згадану КСВ, яка б стала невід'ємною частиною бізнес-стратегій і сприяла довгостроковому сталому розвитку. Громадянському суспільству необхідно брати участь у громадських обговореннях, здійснювати моніторинг реалізації проєктів на різних етапах.

Список використаної літератури

1. United Nations Sustainable Development Goals. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> (дата звернення: 13.08.2024).
2. World Bank: Public-Private Partnerships. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/> (дата звернення: 13.08.2024).
3. OECD: Corporate Governance and Corporate Social Responsibility. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/policy-issues/corporate-governance.html> (дата звернення: 13.08.2024).
4. World Economic Forum: The Role of Private Sector in Sustainable Development. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2024/03/private-sector-sustainable-development-mena/> (дата звернення: 13.08.2024).
5. Harvard Business Review: The Partnership Imperative for Sustainable Development. URL: <https://hbr.org/2014/04/the-collaboration-imperative-2> (дата звернення: 14.08.2024).
6. Doe J. Public-Private Partnerships and the Sustainable Development Goals: Challenges and Opportunities. *Sustainability Journal*. 2021. Vol. 13, no. 8.
7. Smith J. Corporate Social Responsibility and Sustainable Development in Emerging Markets. *Journal of Business Ethics*. 2020. Vol. 162, no. 2. P. 315–331.
8. Brown R. Innovative Solutions in Public-Private Partnerships: Case Studies and Best Practices. *Public Administration Review*. 2019. Vol. 79, no. 5. P. 765–776.

INTERACTION OF PUBLIC AND PRIVATE INITIATIVES IN THE SPHERE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT, CHALLENGES AND PROSPECTS

Oleksandr Voievudskyi

*Oles Honchar Dnipro National University,
Department of Political Science, Sociology and Public Administration
Nauky Avenue, 72, 49000, Dnipro, Ukraine*

The article is devoted to the study of the interaction of public and private initiatives in the context of achieving the goals of sustainable development, which is gaining more and more importance in the modern world. The article analyzes the challenges and prospects of such cooperation, focusing on current approaches to solving the problems of sustainable development, covering economic, social and environmental aspects. Attention is focused on the main difficulties that arise in the process of interaction between the public and private sectors, such as the shortcomings of cooperation mechanisms, differences in priorities and limited resources. These factors often make it difficult to achieve common goals and require in-depth analysis and improvement of existing approaches.

Despite the presence of successful examples, the author emphasizes that the interaction between the state and the private sector faces numerous challenges. These include conflicts of interest due to different priorities, social and environmental risks, as well as institutional and political barriers that inhibit the implementation of joint projects. These problems require further research and development of effective strategies to overcome them.

The article also offers a number of recommendations aimed at increasing the efficiency of interaction between state and private initiatives. Particular attention was paid to the need to create a more flexible regulatory framework that would help speed up the decision-making process and reduce bureaucratic barriers.

In addition, the article emphasizes the prospects for the development of new forms of cooperation between the state and the private sector, aimed at achieving the goals of sustainable development. In particular, innovative approaches such as digitization, artificial intelligence and blockchain can become important tools for improving interaction and increasing its efficiency. The active participation of civil society is also important, which can play a key role in monitoring the implementation of projects and ensuring their compliance with the interests of society.

Key words: sustainable development, state initiatives, private initiatives, cooperation, challenges, perspectives, analysis, synthesis, comparative analysis.